

Eiropas Sociālais fonds izglītībai

Profesionālās izglītības attīstības aģentūras ziņu izdevums 2006/7

NOTIKUMS

Forums stiprina profesionālo nozaru un izglītības speciālistu dialogu

Foruma eksperti: PIAA direktore D. Traidās (no kreisās), eksperts no Lielbritānijas T. Linijs, Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācijas pārstāve B. Medne un Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors H. Jordāns

Šī gada 6. aprīlī notika PIAA un Lielbritānijas vēstniecības kopīgi rīkots forums „Profesionālās izglītības politika Latvijā Lisabonas stratēģijas uzdevumu un ES struktūrfondu ieviešanas gaismā”.

Forumā par izglītības politikas un ekonomiskās attīstības mijiedarbību PIAA rīkoja, lai veidotu pastāvīgu profesionālu dialogu starp nozaru institūcijām un izglītotajiem un lai diskutētu par profesionālās izglītības ieguldījumu Lisabonas stratēģijas īstenošanā, kā arī spriestu par ES struktūrfondu ieguldījumu izglītībā.

Forumā piedalījās nozaru asociāciju un uzņēmumu pārstāvji, ekonomisti, izglītības politikas veidotāji un eksperti gan no Latvijas, gan Lielbritānijas, tostarp tālaika izglītības un zinātnes ministre Ina Druvieta un Lielbritānijas Izglītības un profesionālo kvalifikāciju centra starptautiskās pētniecības un stratēģijas eksperts Toms Linijs (*Tom Leney*).

„Cilvēkresursu attīstībai laika posmā no 2007.–2013. gadam būs pieejami nepiere-

dzēti daudz investīciju resursu no ES struktūrfondu. Tāpēc racionāla dialoga iedibināšana un kopīgas izpratnes veidošana par izglītības politikas ieguldījumu uz zināšanām balstītas ekonomikas izveidē šodien ir vēl aktuālāka nekā 2000. gadā, kad Eiropa vienojās par Lisabonas stratēģiju”, foruma nepieciešamību pamatoja PIAA direktore Dita Traidās.

Lielbritānijas vēstnieks Ians Bonds (*Ian Bond*) savā uzrunā foruma dalībniekiem uzsvēra, ka zināšanas ir kritisks faktors, ar ko Eiropa šodien var saglabāt savu konkurētspēju, tāpēc tai ir jābūt valstu prioritāšu sarakstā.

Forumā izglītības, ekonomikas un nozaru speciālisti uzstājās ar savām prezentācijām par izglītības lomu uz zināšanām balstītas, konkurētspējīgas ekonomikas izveidē un diskutēja par profesionālās izglītības un uzņēmējdarbības savstarpējo ietekmi, par investīciju atbalsta virzieniem, kā arī par nepieciešamajiem uzlabojumiem izglītības plānošanā un īstenošanā. —> 2.-3. lpp.

JAUNUMI

360 miljoni latu izglītībai

18. aprīlī pēc ieilgušajām diskusijām valdība beidzot vienojās par iespējamo ES struktūrfondu sadalījumu 2007.–2013. gadam. Nākamajos septiņos gados Latvijai būs pieejami ES fondu līdzekļi 4 miljardu eiro (2,8 miljardu latu) apjomā. No tiem 457,02 miljonus eiro (321,19 miljonus latu) paredzēts novirzīt Eiropas Sociālajam fondam, savukārt 2,18 miljardus eiro (1,53 miljardus latu) — Eiropas Reģionālās attīstības fondam (ERAF). Izglītībai no pieejamajiem struktūrfondu plānots atvēlēt kopumā 510,69 miljonus eiro (358,91 miljonu latu).

Atbalsts ESF projektiem

19. aprīlī ESF vadības komitejas sanāksmē ir atbalstīta finansējuma piešķiršana 201 struktūrfonda projektam, kura kopējais publiskais finansējums ir 7 963 119 lati. Atbalstu neguva 108 vērtēšanas kritērijiem neatbilstoši projekti.

No atbalstītajiem projektiem 91 ir izglītības projekti, kas bija iesniegti īstenošanai ESF aktivitātē „Atbalsts akadēmiskā personāla un profesionālās izglītības pedagogu tehnoloģiskai praksei uzņēmumos, skolotāju un akadēmiskā personāla pedagoģisko, profesionālo, tehnoloģisko un informācijas tehnoloģijas kompetenču paaugstināšanai”. Kopējais finansējums ir 2 662 686 lati.

ESF vadības komiteja saskaņoja arī grozījumus IZM nacionālajā programmā „Mācību kvalitātes uzlabošana dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju priekšmetos vidējā izglītībā”, piešķirot papildu finansējumu 299 621 latu apmērā datortehnikas iegādei vidējās izglītības mācību iestādēm.

Forums stiprina profesionālo nozaru un izglītības speciālistu dialogu

**PIAA
direktore
Dita Traidā:**

PIAA sadarbībā ar Lielbritānijas vēstniecību Latvijā forumu „Profesionālās izglītības politika Latvijā

Lisabonas stratēģijas un struktūrfondu ieviešanas uzdevumu gaismā” organizēja, mēģinot reanimēt dialogu par izglītības ieguldījumu valsts kopējās konkurētspējas un nozaru attīstības veicināšanā starp izglītības politikas veidotājiem, izglītojamiem un sociālajiem partneriem – ietekmīgu Latvijas nozaru pārstāvjiem.

Ja nemaldos, iepriekšējais mēģinājums publiskot dialoga iespējamību bija 1999. gadā, kad, noslēdzot vienu no *Phare* projektiem, aģentūra konferencē prezentēja ar tautsaimniecības nozaru speciālistiem kopīgi izveidotos potenciālos sadarbības mehānismus. Pa šo laiku tautsaimniecības un izglītības nozaru sadarbības jautājumus katrs ir diskutējis savās „mājās”: politiķi, meklējot jaunas vārdkopas savām programmām; prese, regulāri aktualizējot rak-

stus par izglītības neatbilstību darba tirgum; nozaru pārstāvji, secinot, ka jauno speciālistu kvalifikācija neatbilst mūsdienu darba devēju prasībām; izglītojami, definējot stratēģijas un koncepcijas izglītības mērķus un uzdevumus, bet, kā parasti, „pašportreta” formātā.

Forums ir mēģinājums dažādu jomu augsta līmeņa ekspertiem dot ieguldījumu vairāku sasāpējušu tautsaimniecības un izglītības nozaru sadarbības jautājumu risināšanā. Foruma atslēgas vārdi ir: izglītība, konkurētspēja un struktūrfondi.

Foruma mērķis ir kopīgi saprast, kas jādara, lai reformas izglītībā nebūtu savstarpēji vāji saistītu koncepciju, stratēģiju un iniciatīvu vai *demo* projektu virkne, bet saskaņota rīcīpolitika pārmaiņu ieviešanai. Tam nepieciešami sabiedrotie un partneri, nepieciešams dialogs un kopīgs redzējums, kopīga izpratne par veicamā darba lomām un ieguvumiem. Daudzas lietas izglītībā notiek vai nenotiek apstākļu un sistēmas radītā pašizolācijā – pašiem problēmas definējot un pašiem mēģinot tās ar saviem vien spēkiem risināt. Ja sistēmas specifiskos jautājumus šādi ir iespējams risināt, tad ārpus tiešās ietekmes izglītības jomas – diemžēl nē. Nevar piespiest uzņēmumu piedāvāt

praksi studentam, ja viņš no tā neredz ieguvumu. Nevar no uzņēmēja prasīt atzinību par darbiniekam iemācīto skolā, ja viņam neviens nav paprasījis, ko viņš uzskata par atzinības vērtu. Nevar no izglītības politiķiem prasīt darba tirgus dinamikai adekvātu izglītības piedāvājumu, ja viņiem par šo dinamiku nav ne analīzes, ne prognožu, ne secinājumu.

Izglītības sistēmai šobrīd dota iespēja nevis žēloties par līdzekļu trūkumu kvalitatīva izrāviena īstenošanai, bet gan kopā ar sabiedrotajiem – izglītības un ekonomikas ekspertiem, politikas plānotājiem, īstenojamiem un nozaru speciālistiem – kopīgi rast nozīmīgākās jomas, kurās ieguldīt savu enerģiju, resursus un darbu.

Pārāk ilgi ir strādāts katram atsevišķi – šodien to vairs nevar atļauties. Jāieklausās tautsaimniecības nozaru speciālistos, ekonomistos, izglītības ekspertos un jādodomā, kas mums vienam no otra vajadzīgs, lai sistēmas nefunkcionētu pašizolētības režīmā. Tas, ka ESF iegulda cilvēkos un sistēmās, kas nodrošina cilvēkresursu attīstību, tikai pastiprina izsvērtas, mērķtiecīgas pieejas un nepārprotami skaidru uzdevumu formulēšanu šādu apjomīgu līdzekļu izmantošanā.

Latvijas uzņēmumu starptautisko konkurētspēju vērtē Tautsaimniecības padomes pārstāvis U. Osis

Par augstākās izglītības politiku Latvijas konkurētspējas celšanā stāsta Augstākās izglītības padomes priekšsēdētāja, akademiķe B. Rivža

Diskutē IZM Eiropas lietu departamenta direktore L. Sika, IZM Profesionālās izglītības un tālākizglītības departamenta direktors G. Krusts un Latvijas darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore E. Egle

Precizējošus jautājumus diskusijā uzdod Britu padomes pārstāve I. Ziemele

Tautsaimniecības un izglītības nozaru eksperti foruma darba brīdi

Konferences atklāšanu vēro Britu padomes eksperts A. Klarks-Morgans, izglītības un zinātnes ministre I. Druvieta un Lielbritānijas vēstnieks I. Bonds

Foruma ekspertu atziņas par izglītības un tautsaimniecības nozaru sadarbību

Trūkumi

- Ļoti novecojusi izglītības infrastruktūra un mācību un studiju aprikojums, esošā praktisko apmācību bāze neatbilst šodienas tehnoloģiskajam nodrošinājumam uzņēmumos.
- Vājas valodu zināšanas un zems audzēkņu priekšzināšanu līmenis: nepietiekama vispārējās izglītības kvalitāte izglītības turpināšanai vai kvalifikācijas ieguvei (īpaši lasītprasme, matemātikā, dabaszinātņu priekšmetos un svešvalodā).
- Tautsaimniecības attīstībai nepietiekams audzēkņu un studentu skaits profesionālajā izglītībā.
- Kvalificēta darbaspēka deficīts.
- Augstskolās akadēmiskā līmeni vāji attīstīta integrācija ar nozari izglītības un pētniecības jomā. Zems doktorantūras studijas beigušo skaits, nepietiekams zinātņu doktoru skaits.
- Zema valsts institūciju un pašvaldību aktivitāte pieaugušo profesionālā izglītībā.
- Latvijā iedzīvotājiem dažādās vecuma grupās nav izveidota mūžizglītības, pārkvalifikācijas un profesionālās pilnveides sistēma, kas palielinātu iedzīvotājiem iespēju pielāgoties mainīgā darba tirgus apstākļiem.
- Izglītības programmas joprojām ir katras atsevišķas augstskolas identitātes izteikšanas forma. Par spīti kopējām saiknēm daudzās nozarēs, tas ir novedis pie izteiktām „naturālām saimniecībām” nepieciešamo speciālistu gatavošanā katrai nozarei atsevišķi.
- Atsevišķās profesijās veidojas neatbilstība starp darba tirgus pieprasījumu un esošo izglītības piedāvājumu. Studējošo sadalījums pa studiju tematiskajām grupām neatbilst tautsaimniecības vajadzībām un darba tirgus izmaiņām.
- Sadarbība starp izglītības iestādēm un darba devējiem ir nepietiekama, lai nodrošinātu darbaspēka konkurētspēju, pielāgošanos un inovatīvu uzņēmējdarbību.
- Nepietiekama profesionālā orientācija un karjeras izglītība jauniešiem, zems profesionālās izglītības prestižs.

Risinājumi

- Izglītības sistēma nevar pastāvēt atrauti no ekonomiskās attīstības – uzņēmēji un uzņēmumi ir tie, kas rada darba vietas, ražo produktus un attīsta ekonomiku.
- Jārada labvēlīgi apstākļi Eiropas Sociālā fonda izlietojumam, lai uzņēmumi varētu dažādosursos apmācīt savus darbiniekus (esošos un potenciālos) un izstrādāt specializētas mācību programmas, sevišķi tajās profesijās, kuru speciālistus nesagatavo izglītības sistēma.
- Nepieciešams mehānisms, lai nozares varētu efektīvāk piedalīties „kāds speciālistus vajag gatavot” definēšanā: jāizstrādā patstāvīgi strādājošs mehānisms, kas nodrošinātu nozaru asociāciju piedalīšanos nozaru ilgtermiņa vajadzību plānošanā.
- Nepieciešams definēt tautsaimniecības pieprasījumu cilvēkresursu attīstībai, lai valsts pasūtījums augstākās un profesionālās izglītības speciālistu gatavošanā atbilst nozares attīstības vajadzībām.
- Ieviešot struktūrfondu projektus, nepieciešams stiprināt vidējās profesionālās izglītības saistīti ar profesionālās nozares industriju (apmācību centru, prakses organizēšana).
- Nepieciešams izveidot sistēmu un finanšu atbalsta mehānismu profesionālo un arodizglītības iestāžu audzēkņu nodrošināšanai ar prakses vietām.
- Jāuzsāk starpnozaru programmu izstrāde augstskolās.
- Atbalstīt Eiropas izglītības sistēmas veidošanos saskaņā ar Boloņas deklarāciju (iespējas savietot Latvijas un ārvalstu studiju programmas).
- Atbalsts tradicionālās izglītības sistēmas pārveidei atbilstoši Eiropas augstākās izglītības telpas shēmai, iesaistot uzņēmējus, radot izglītības partnerību, kompetences centrus.
- Jāveicina izpratne par izglītību kā par industriju; tas nozīmē mazināt izglītības centralizāciju, veidojot lielāku pastāvību izglītības iestādēm, lai rastos orientācija uz rezultātu – nevis izglītības sistēma piemērojās tirgum, bet konkrētas izglītības iestādes. Tad arī izglītības sistēma kļūs elastīgāka tirgus mainīgajām prasībām.

Izvērtēto projektu iesniegumu statistika

Laika posmā no 2005. gada jūlija līdz 2006. gada martam PIAA ir izsludinājuši atklātus projektu pieteikumu konkursus un veikusi administratīvo pārbaudi projektu iesniegumiem trijās ESF aktivitātēs:

- **Tālākizglītības iespēju paplašināšana ekonomikā svarīgās nozarēs (3.2.4.2.);**
- **Profesionālās orientācijas un konsultēšanas pasākumi izglītības iestādēs (3.2.7.2.);**
- **Atbalsts akadēmiskā personāla un profesionālās izglītības pedagogu tehnoloģiskai praksei uzņēmumos, skolotāju un akadēmiskā personāla pedagoģisko, profesionālo, tehnoloģisko un informācijas tehnoloģijas kompetenču paaugstināšanai (3.2.5.2.).**

Atklātajos projektu konkursos minētajās trijās aktivitātēs PIAA kopumā saņēma 419 projektu iesniegumus. Vispopulārākā bija 3.2.5.2. aktivitāte, kurā projektu pieteicēji iesniedza 174 projektu iesniegumus. ESF aktivitātēs 3.2.4.2. un 3.2.7.2. PIAA

saņēma attiecīgi 111 un 134 projektu iesniegumus.

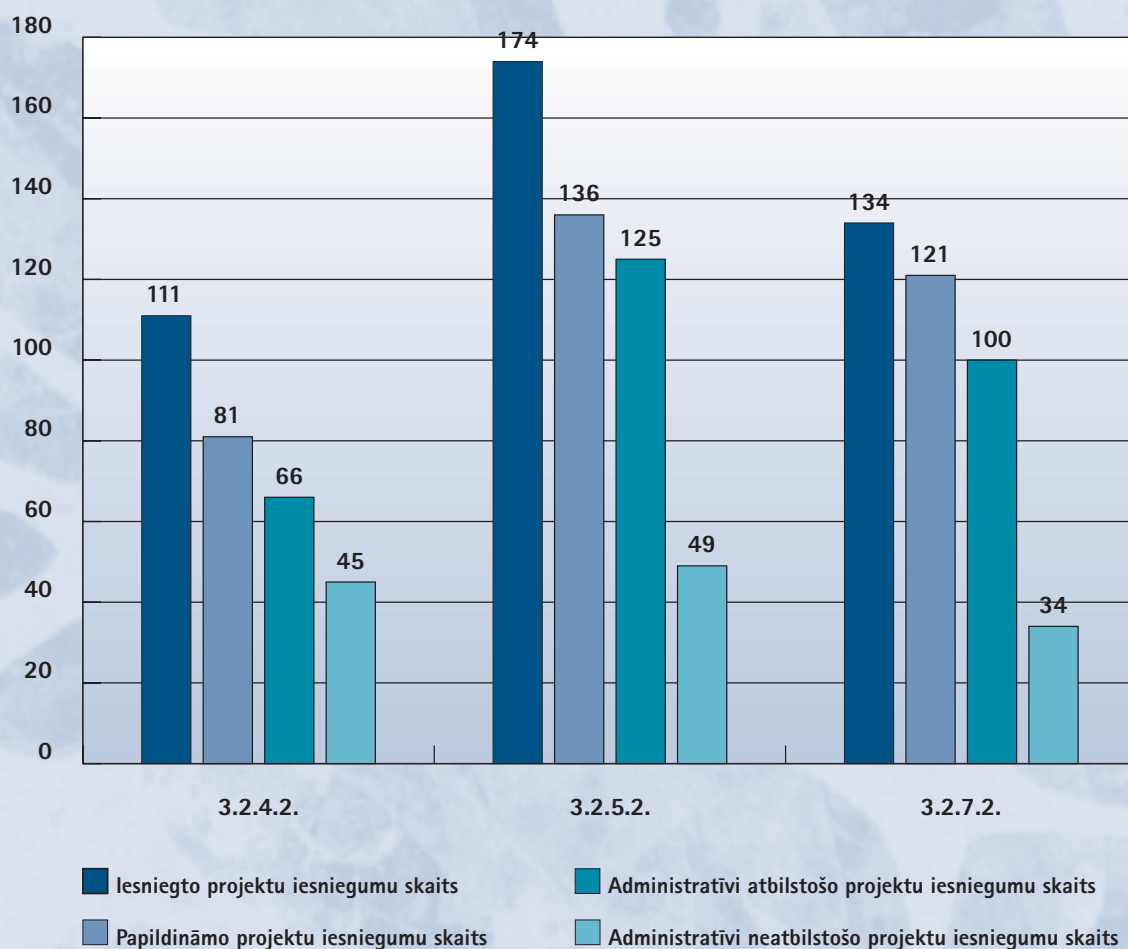
Pēc projektu saņemšanas PIAA veic administratīvo pārbaudi. Tās laikā izvērtē, vai projekta iesniegums ir sagatavots un iesniegts atbilstoši norādījumiem atklāta projekta konkursa vadlīnijās. Gadījumā, ja projekta iesniegumā norādīta nepilnīga vai neskaidra informācija vai arī projekta iesniegums kā citādi neatbilst administratīvās vērtēšanas kritērijiem, PIAA rakstveidā pieprasa projekta iesniedzējiem papildināt vai precizēt informāciju projekta iesniegumā. Lai nodrošinātu vērtēšanas objektivitāti, katrs projekta iesniegums tiek pārbaudīts un vērtēts vismaz 2 reizes. Savukārt tie projektu iesniegumi, kam tiek pieprasīti papildinājumi, tiek pārbaudīti 4 reizes.

Pēc administratīvās pārbaudes veikšanas PIAA konstatē katra projekta iesnieguma atbilstību vai neatbilstību administratīvās vērtēšanas kritērijiem un, balstoties uz to, pieņem lēmumu par projektu iesniegumu noraidīšanu vai pārsūtīšanu

tālākai vērtēšanai Izglītības un zinātnes ministrijā, kur projekts tiek izvērtēts atbilstoši kvalitātes un specifiskajiem vērtēšanas kritērijiem.

No saņemtajiem 419 projektu iesniegumiem par administratīvi atbilstošiem atzīti 291 projektu iesniegumi. Kā administratīvi neatbilstoši ir novērtēti 128 projektu iesniegumi. Administratīvās vērtēšanas gaitā 80,66 % jeb 338 projektu iesniegumiem PIAA pieprasīja papildinājumus un veica to atkārtotu administratīvās atbilstības pārbaudi, kas būtiski ietekmēja administratīvās pārbaudes ilgumu.

Patlaban tiek turpināta administratīvā pārbaude ESF aktivitātes „Studiju programmu īstenošana un studiju procesa kvalitātes uzlabošana dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgās nozarēs” (3.2.3.2.) un „Izglītības programmu uzlabošana sākotnējā profesionālajā izglītībā ekonomikā svarīgās nozarēs” (3.2.1.) ietvaros iesniegtajiem projektu iesniegumiem, kurās kopā saņemti 178 projektu iesniegumi.

Mācību praksēm atkārtoti pieejama ESF nauda

PIAA atkārtoti izsludinājusī atklāto konkursu projektu pieteikumiem ESF aktivitātē „Atbalsts mācību praksei īstenošanai profesionālās izglītības un augstākās izglītības studentiem”.

Atbalsts arodizglītības, profesionālās vidējās un profesionālās augstākās izglītības iestāžu audzēkņu mācību praksēm uzņēmumos un iestādēs vērsts uz to, lai, iesaistot sociālos partnerus profesionālās izglītības un praktiskās apmācības kvalitātes paaugstināšanā, uzlabotu moderno tehnoloģiju izmantošanas prasmes un jauno speciālistu konkurētspēju darba tirgū. Projektos var paredzēt prakses vadītāju sagatavošanu un metodisko materiālu izstrādi vai pilnveidi prakšu nodrošināšanai. Projekta pieteicējam ir jānodrošina prakses satura atbilstība ne mazāk par 70 % attiecīgajai izglītības programmai.

Pieteikumu iesniegšanas termiņš ir 2006. gada 22. maijs. Projektus var pie-

teikt izglītības iestādes, kas īsteno akreditētas arodizglītības, profesionālās vidējās izglītības, profesionālās tālākizglītības vai profesionālās augstākās izglītības programmas, un profesionālās asociācijas.

Minēto aktivitāšu ietvaros ESF finansējums ir 75 % no projekta kopējām attiecināmām izmaksām, bet 25 % veido nacionālais vai privātais finansējums. Projekta ilgums šajā aktivitātē ir no 4 mēnešiem līdz 2 gadiem. Minimālā summa, ko var paredzēt vienam projektam, ir 2000 latu, savukārt maksimālā – 25 000 latu.

Pirmo reizi atklāto konkursu šajā aktivitātē PIAA izsludināja 2004. gada 1. novembrī un saņēma 128 projektu pieteikumus, no kuriem ir apstiprināti un tiek īstenoti 89 projekti.

Vadlīnijas projektu pieteicējiem, konkursa nolikumu un papildu informāciju var saņemt PIAA Rīgā, Valņu ielā 1, 5. stāvā vai www.piaa.gov.lv. Informācija pa tālruni: 7814322 vai e-pastu: esf@piaa.gov.lv.

Nacionālā programma valodas apguvei

21. aprīlī Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, Izglītības un zinātnes ministrija un Latviešu valodas apguves valsts aģentūra parakstīja trīspusēju līgumu par nacionālās programmas „Latviešu valodas apguve” īstenošanu. Programma izstrādāta, lai veicinātu Latvijas izglītības koncepcijas izpildi un izglītības satura reformu vidusskolās.

Nacionālās programmas ietvaros Latviešu valsts apguves aģentūra īsteno projektus „Latviešu valodas kā valsts valodas apguve vidējās izglītības pakāpē”, kas ilgs trīs gadus (no 2006. līdz 2008. gadam).

Projekts paredz metodiskā atbalsta sistēmas izveidi mācību satura un latviešu valodas integrētai apguvei skolās, kas realizē mazākumtautību vidusskolas mācību programmas latviešu valodā. Tostarp plānota arī skolotāju tālākizglītība un mācību metodiskās bāzes izveide kvalitatīvai un integrētai mācību satura un valodas apguvei vidējā izglītībā.

Trīs gadu laikā iecerēts izstrādāt 16 sko-

lu sadarbības modeļus un īstenot vairākus sadarbības projektus (tai skaitā sadarbību veicinošas nometnes) starp dažādām Latvijas skolām.

Lai latviešu valodas apguve visā valstī notiktu saskaņoti un kvalitatīvi, plānots izdot arī 28 mācību grāmatas, metodiskos materiālus un rokasgrāmatas skolotājiem, kā arī izstrādāt 10 tālākizglītības programmas. Kopumā projekta gaitā valsts valodas pasniegšanai vidusskolās būs izglītojušies 32 % no visiem vidusskolu skolotājiem.

Pieejamais finansējums nacionālās programmas ieviešanai ir 990 000 latu. No tiem 75 % jeb 742 500 latu ir ESF finansējums, bet 25 % jeb 247 500 latu – valsts budžeta līdzekļi.

PIAA kā struktūrfondu apguves 2. līmeņa starpniek institūcijas funkcijas ir uzraudzīt un kontrolēt projektu ieviešanu. Nacionālās programmas izpildes vispārējo uzraudzību veic IZM izveidota Uzraudzības padome.

Projekti sāk darbu

PIAA ir uzsākusi līgumu slēgšanu ar apstiprināto projektu pieteicējiem par Eiropas Sociālā fonda aktivitātes „Tālākizglītības iespēju paplašināšana ekonomikai svarīgās nozarēs” (3.2.4.2.) projektu īstenošanu.

Līdz ar līgumu parakstīšanu darbību uzsāks 36 projekti. Apstiprināto projektu kopējās attiecināmās izmaksas ir 1 282 424 latu, no tiem ESF līdzfinansējuma daļa ir 961 818 latu.

Saņemti 178 projektu iesniegumi

Noslēgusies projektu iesniegumu pieņemšana ESF atklāto konkursu divās aktivitātēs. Kopumā PIAA saņēmusi 178 projektu iesniegumus, kas nodoti administratīvajai vērtēšanai.

Aktivitātē „Izglītības programmu uzlabošana sākotnējā profesionālajā izglītībā ekonomikai svarīgās nozarēs” saņemti 61 projektu iesniegums, savukārt aktivitātē „Studiju programmu īstenošana un studiju procesa kvalitātes uzlabošana dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgās nozarēs” – 117 iesniegumi. Atklātais konkurss abās ESF aktivitātēs bija izsludināts atkārtoti par atlikušo pieejamo finansējumu – 8 051 307 latiem.

Materiāli projektu īstenošanai

Lai palīdzētu projektu īstenošanai veiksmīgāk kārtot ar projekta realizēšanu saistīto dokumentāciju un projekta laikā uzkrātos materiālus, PIAA ir sagatavojusi katram projektam īstenošanai dokumentu vākus ar sadalošajiem šķirklīem. Lai saņemtu paredzētos vākus, lūdzam interesēties, zvanot pa tālruni: 7358441.

„Labas idejas ir jāīsteno”

Rita Hrustaļova,
direktores
vietniece,
projekta
izstrādātāja:

Balvu Amatniecības vidusskola ir vispārīzglītojošā skola, taču papildus vispārējām zināšanām vidusskolā jaunieši apgūst arī amatu prasmes. Sekmīgi nokārtojot pārbaudījumus, meitenes iegūst zelta diplomu šūšanā – modelēšanā, bet zēni – galdnieka vai kokgriezēja zelta diplomu. Daudzi jaunieši pēc mūsu skolas beigšanas turpina apgūt šos arodus, taču ne visiem ir skaidra turpmākā darba un izglītības izvēle. Strādājot skolā, redzam, ka jauniešiem ļoti pietrūkst informācijas par profesionālās karjeras izvēli un darba iespējām. Tāpēc arī tapa šis projekts.

Pateicoties ESF līdzekļiem, esam skolā iekārtojuši Karjeras kabinetu. Beidzot mums ir vieta, kur pašām strādāt un kur jauniešiem iegūt informāciju. Turklāt interese no bērnu puses ir ļoti liela – viņi tagad zina, ka var šeit nākt, jautāt, lasīt, uzzināt interesējošas lietas, pildīt personības testus un iepazīties ar noderīgu literatūru. Projekta laikā nomājām arī divus datorus, lai jauniešiem būtu pieeja interneta resursiem. Diemžēl, projektam noslēdzoties, nomas datori bija jāatdod. To vietā esam sagādājuši vienu lietotu datoru. Lai Karjeras kabinets funkcionētu, kā bija paredzēts, būtu nepieciešams vēl viens dators.

Visvairāk Karjeras kabinetu un tajā pieejamos resursus izmanto 11. un 12. klašu skolēni, jo viņiem karjeras jautājums ir visaktuālākais. Turklāt tie ir ne tikai mūsu skolas bērni. Pie mums brauc arī skolēni no citām rajona skolām.

Ļoti lielu ieguldījumu kabineta izveidē ir snieguši mūsu pašu skolēni. Gan datora galds, gan arī grāmatu plaukts ir vidusskolas zēnu gatavots. Kabineta mēbeles tapa projekta ietvaros noorganizētajā vasaras prakses nometnē – divu nedēļu laikā jaunieši kopā ar pasniedzējiem praktizējās apgūstamajos arodos un vienlaicīgi gatavoja mēbeles un reprezentatīvos materiālus Karjeras kabinetam. Piemēram, 10. klases meitenes izgatavoja prezentācijas tērpu kolekciju „Ornamenti”, ko vairākkārt jau esam prezentējuši dažādās skatēs, tādējādi popularizējot savu skolu.

Balvu rajona vispārējās izglītības iestāžu devītajās klasēs mācās 497 skolēni, bet 10.–12. klasēs – 1091 skolēns, t.sk. Balvu Amatniecības vidusskolā 198 skolēni.

Pusaudzju un jauniešu personības attīstības pamattendences ir tiekšanās nākotnē un patstāvīgas dzīves darbības, dzīves programmas parauga izvēle, apziņas pārorientācija, paškontroles un pašvērtējumu tuvināšana savam dzīves mērķim, nākotnes plānu izkristalizēšanās.

Šajā vecumā sabiedrība jauniešiem izvirza noteiktas prasības – dzīves ceļa noteikšanu un profesijas izvēli. Taču līdz šim Balvu rajona izglītības iestādes nebija nodrošinājušas pietiekamas iespējas jauniešiem gūt informāciju par piemērotas izglītības un profesijas izvēli, kā arī nodarbinātības iespējām, pamatojot to ar līdzekļu trūkumu. Eiropas Sociālais fonds sniedz iespēju nodrošināt nepieciešamos resursus profesionālās orientācijas veidošanai un piemērotas karjeras izvēles veicināšanai.

Projekta nosaukums: Karjeras konsultāciju pieejamības nodrošināšana

Balvu rajona jauniešiem

Projekta īstenotājs: Balvu Amatniecības vidusskola

Projekta mērķgrupa: Balvu rajona vispārējās izglītības iestāžu pamatskolas un vidusskolas klašu skolēni, vispārīzglītojošo skolu pedagogi

Projekta izmaksas: 7000 LVL

ESF finansējums: 5250 LVL

Projekta īstenošanas laiks: 6 mēneši

Projekta rezultāti:

- karjeras izvēles jautājumos izglītoti 497 pamatskolu devīto klašu skolēni, 731 Balvu rajona vidusskolēns, kā arī 170 pedagogi
- noorganizēti publicitātes un informēšanas pasākumi – 3 informējoši izbraukumi uz rajona skolām, projekta noslēguma konference, publikācijas, sagatavots buklets
- izveidota Balvu Amatniecības vidusskolas mājas lapa
- iekārtots profesionālās orientācijas kabinets

Nometnes laikā skolēni izstrādāja informatīvo bukletu par mūsu skolu. Paši gan fotografēja, gan vāca un apstrādāja informāciju, gan arī lika kopā un veidoja bukleta noformējumu.

Esam uzņēmuši arī videofilmu par mūsu skolu, lai iepazīstinātu citu rajona skolu audzēkņus ar šeit apgūstamajām programmām. Tas bija mūsu pirmais šāda tipa eksperiments. Bērni gan plānoja filmas sižetu, gan filmēja, gan montēja. Esam ierakstījuši uzņemto filmu kompaktdiskos, kas tagad kalpo kā reprezentatīvais materiāls gan par skolu, gan par īstenoto ESF projektu.

11. un 12. klases meitenes demonstrē projekta laikā tapušo tērpu kolekciju „Ornamenti”

Projekta laikā izstrādājām arī skolas mājas lapu. Drīzumā tā būs publiski pieejama. Lapu veidoja 10 skolēni, kas vienlaicīgi apguva mājas lapu izstrādes zināšanas un iemaņas. Izstrādes procesa ieinteresēti, jaunieši sadalījās mazākās grupās un izstrādāja vēl citas mājas lapas, ar kurām piedalījāmies Lattelekom un Microsoft kopīgi rīkotajā

konkursā „Zelta skudra”. Rezultātā ieguvām 1. vietu par Balvu pilsētas vēstures mājas lapu un 3. vietu par Balvu pūtēju orķestra mājas lapu.

Projekta noslēgumā noorganizējam konferenci, kurā aicinājam piedalīties visu rajona skolu 9. klašu skolēnus. Ļoti liela interese bija no pamatskolām, kurās nav vidusskolas klašu. Konferencē iepazīstinājam dalībniekus ar savu skolu, šeit apgūstamajām izglītības programmām, kā arī turpmākajām darba un mācību iespējām. Stāstījām par projektu un tā ieguvumiem. Dalībniekiem prezentējām arī meiteņu šūtos tērpus, izspēlējām dažādas lomus spēles par profesijām, devām pildīt psiholoģijas testus. Katram dalībniekam devām līdzī arī izdales materiālus, par ko jaunieši bija ļoti priecīgi.

Būtibā ar šo projektu un ESF atbalstu esam sevi bagātinājuši gan ar zināšanām un pieredzi, gan arī materiāli. Citiem gribētu teikt, ka projekti noteikti ir jāraksta. Svarīgi ir rūpīgi izlasīt vadlinijas, lai zinātu prasības, iespējas un konkursa mērķi. Tas dos lielāku garantu,

ka projekts atbildīs prasībām un tiks apstiprināts.

Projektu īstenošana nav viegls process. Tā īstenošanai ir jābūt ļoti pedantiskam – dokumentācija ir jākārt regulāri, neatliekot uz vēlāku brīdi. Taču, ja mēs šādus projektus nerakstīsim, tad neko arī neiegūsim. Tāpēc labas idejas ir jāīsteno.

Stiprina prakšu atbilstību darba tirgus prasībām

Līdz 2006. gada 28. februārim Valsts nodarbinātības aģentūrā bija reģistrēti 79625 bezdarbnieki. No tiem 37,6 % ir cilvēki ar profesionālo izglītību. Starp viņiem liela daļa ir jaunieši, kas tikko beiguši mācību iestādi.

Darba devēji sūdzas par jauniešu neatbilstību darba tirgus prasībām, kā galveno iemeslu minot zemas profesionālās iemaņas. Taču profesionālās izglītības iestādes ne vienmēr spēj nodrošināt kvalitatīvu praktisko apmācību, jo trūkst darba devēju atbalsts audzēkņu nodrošināšanā ar prakses vietām.

Lai nodrošinātu valsti tādu profesionālo izglītību, kura pilnībā atbilstu darba tirgus prasībām, ir nepieciešams aktivizēt gan valsts, gan darba devēju līdzdalību tās īstenošanā, taču bieži vien bez ārēja atbalsta tas nav iespējams.

Vita Grinbauma,
direktore
vietniece,
projekta
vadītāja:

Mūsu skola strādā ar devīzi, ka visu laiku ir jāattīstās un jāmeklē kaut kas jauns. Tiklīdz parādījās pirmie semināri par struktūrfondu līdzekļiem un iespējām, mēs aktīvi šos seminārus apmeklējām, lai atrastu sev piemērotākās finansējuma formas. Sapratām, ka arī mums ir jāmeģina.

Frizieru darba tirgus ir ļoti agresīvs. Ir ļoti prasīgi darba devēji, turklāt šajā specialitātē nepārtraukti parādās jaunas tehnoloģijas – jauni matu griezumai, jaunas krāsošanas tehnikas vai modes tendences. To visu jauniešiem ir jāspēj ātri saprast un apgūt. Kaut gan mūsu pasniedzēji regulāri apmeklē dažādus kursus un seminārus, lai varētu izsekot šīm tehnoloģiju izmaiņām un lai varētu tās mācīt arī mūsu audzēkņiem, tomēr lietderīgāk ir pašiem jauniešiem apgūt zināšanas un iemaņas reālajā darba vidē.

Mums jau iepriekš bija izveidojusies ilgstoša un stabila sadarbība ar frizieru salonu „Kolonna”. Apmēram 85% „Kolonnas” darbinieku ir mūsu bijušie audzēkņi. Savukārt pasniedzēji no „Kolonnas” frizieru skolas sadarbojas ar mums, māca mūsu audzēkņus, piedalās vērtēšanas komisijā.

Sākumā bijām vienojušies, ka „Kolonna” nodrošinās prakses vietu 15 audzēkņiem, taču diemžēl viņi spēja paņemt tikai sešus. Līdz ar to bijām spiesti meklēt jaunus

sadarbības partnerus, jo negribējām atkāpties no sava sākotnējā mērķa – prakses vietas 20 audzēkņiem. Rezultātā projektā kā sadarbības partnerus iesaistījām frizieru salonus „Nikita”, „Nora”, „Dzintreks” un „Salons S”, tādējādi nodrošinot prakses vietas paredzētajam audzēkņu skaitam.

Projekta laikā pilnveidojām arī iepriekš izstrādāto prakses programmu. Tajā bija uzskaitīti galvenie darbi, kas audzēkņiem ir jāpaveic pēc prakses beigām – krāsošana, ķīmisko ilgvilņu veidošana, dažādu frizūru griešana u.tml. Tā kā programma nebija kādu laiku pārskatīta, tajā nebija iekļautas jaunākās nozares tendences. Tāpēc lūdzām prakšu vadītājiem izvērtēt prakšu programmu un komentēt tās atbilstību tirgus prasībām. Balstoties uz viņu ieteikumiem, esam pārstrādājuši programmu, iekļaujot jaunus apgūstamos darbus, atmetot vairs nevajadzīgos, atsevišķām tēmām mainot darba stundu sadalījumu.

Vairākas prakses vietas, piemēram, saloni „Nikita” un „Dzintreks”, pēc savas iniciatīvas ir papildinājuši prakses programmu ar teorētiskiem, informatīviem semināriem un lekcijām par nozares specifiku un jaunākajām aktualitātēm. Tādējādi prakses laikā jauniešiem ir iespēja ne tikai apgūt praktiskās iemaņas, bet arī uzzināt nozares aktualitātes.

Lai gan prakse ir tikai pusē, jaunieši jau tagad atzīst, ka ir guvuši noderīgas iemaņas. Piemēram, nesen piedalījāmies izstrādē „Stils un Mode”. Tās ietvaros rīkojām Latvijas Republikas frizieru skolu audzēkņu konkursu. Piedalījās jaunieši no Rīgas, Daugavpils, Preiļiem un Jelgavas. Mūsu skolu pārstāvēja divas projekta

E. Gumeņuka kopā ar savu modeli priecājas par iegūto 1. vietu nominācijā “Dāmu fantāzijas frizūra”

dalībnieces – Elina Gumeņuka un Alina Narnicka. Elina ieguva divas godalgotās vietas (1. vietu par sieviešu frizūru un 2. vietu par vīriešu frizūru), savukārt Alina – 1. vietu par vīriešu frizūru. Abas meitenes jau saņēmušas darba piedāvājumu pēc skolas absolvēšanas strādāt pašreizējās prakses vietā. Tā noteikti ir labākā atsauksme par mūsu audzēkņiem.

Pašlaik šis ir pirmais mūsu īstenotais ESF projekts, taču ne pēdējais. Nākamajā mācību gadā realizēsīm līdzīgu projektu drēbniekiem. Esam iesnieguši vēl divus projektu iesniegumus. Tagad gaidām atbildes.

No pieredzes varu teikt, ka projektu izstrāde un vadīšana ir ļoti interesanta, taču laiktīlīpīga. Bet cilvēkiem, kam patīk riskēt un gribas sasniegt kaut ko jaunu, noteikti vajag meģināt.

Tagad projekta īstenošanas gaitā redzam, ka plānojot esam pieļāvuši šādas tādas kļūdiņas. Tāpēc citiem gribētu ieteikt vairākkārt pārdomāt paredzamās aktivitātes. Sapļānot jau var ļoti daudz jauku lietu, taču svarīgi atcerēties, ka tās būs arī jāīsteno. Svarīgi izvērtēt savus resursus, spējas un laiku, lai projektu varētu īstenot kvalitatīvi.

Projekta nosaukums: Arodizglītības programmas „Pakalpojumi” frizieru nodaļas audzēkņu kvalifikācijas prakse frizētāvās salonos

Projekta īstenotājs: Rīgas 34. arodividusskola

Projekta mērķgrupa: trešā kursa friziera profesiju apgūstošie audzēkņi

Projekta īstenošanas laiks: 10 mēneši

Projekta izmaksas: 7 980,35 LVL

ESF finansējums: 5 985,26 LVL

Plānotie rezultāti:

- 20 audzēkņiem nodrošinātas prakses vietas labākajos frizieru salonos
- pilnveidota friziera profesijas audzēkņu kvalifikācijas prakses programma
- izveidota stabila un ilgstoša sadarbība ar frizētāvu saloniem
- prakses rezultātā uzlabotas audzēkņu profesionālās kompetences

Muzicējot satiek potenciālos darba devējus

Ieva Rubule,
projektu
vadītāja:

Mūzikas akadēmijā apgūstamajām specialitātēm prakse ir vitāli nepieciešama, tāpēc arī radās ideja projektu izstrādei. Mēs nevarējām laist garām iespēju saņemt papildu finansējumu prakšu īstenošanai.

Akadēmijā papildus studiju programmai studenti apgūst dažāda žanra mūziku. Pie mums ierodas vieslektori no ārzemju augstskolām, ar kurām akadēmija jau iepriekš ir izveidojusi sadarbību. Aicinām specifisku jomu pārstāvjus, kādi Latvijā pašlaik vēl nav. Tā kā Latvijā mūzikas lauks nav pietiekami plašs, sadarbība ar mūzikas ekspertiem no ārvalstīm ir ļoti nepieciešama. Viņi ienes jaunas idejas, jaunas tendences, jaunus darba stilus.

Prakses laikā studenti paralēli mācībām apgūst koncertprogrammas („Instrumentālās mūzikas” programmas studenti) un iestudē operas uzvedumus („Vokālā mūzika” programmas studenti), ko pēc tam atskaņo un izrāda dažādās Latvijas pilsētās. Iegūst ne tikai paši studenti, bet arī šo pilsētu iedzīvotāji, jo viņiem ir iespēja klausīties augstas klases orķestra koncertus vai izbaudīt operas uzvedumus.

Būtībā abi projekti ir gandrīz identiski. Galvenā atšķirība ir redzamais gala rezultāts. Orķestris sniedz koncertus diriģentu vadībā, taču vokālisti ne tikai dzied, bet arī iestudē krāšņus operas uzvedumus, kuros līdzās studentiem piedalās arī profesionāli operas solisti.

Atsauksmes par studentu koncertiem līdz šim ir bijušas ļoti pozitīvas – gan par studentu profesionālo sagatavotību, gan arī par doto iespēju apmeklēt augsta līmeņa kultūras pasākumus. Jo daudzviet reģionos šādi pasākumi netiek organizēti, turklāt ne katram ir iespēja apmeklēt operas uzvedumu vai orķestra koncertu Rīgā.

Pašiem studentiem ir iespēja iegūt nozīmīgu pieredzi, uzstājoties dažādām

auditorijām, kā arī apgūt koncertēšanas prasmi. Šis lietas bez praktiskām nodarbībām viņi nevarētu apgūt, taču bez attiecīgajām iemaņām viņi nevar būt profesionāli savā jomā.

Tā kā projekts paredz koncertēšanu dažādās Latvijas pilsētās, projekta lielākos izdevumus veido transporta izmaksas. Orķestri vien spēlē vairāk nekā 50 mūziķu, turklāt viņiem katram ir arī savs mūzikas instruments, kas jānogādā uz koncertēšanas vietu. Savukārt operas uzvedumos bez pašiem studentiem, uzaicinātajiem viesmāksliniekiem un kostimieriem, ir arī dekorācijas un gaismošanas iekārtas.

Otra ļoti būtiska lieta, ko studenti iegūst no šī prakses projekta, ir iespēja iepazīties ar Latvijas reģioniem un izprast potences veidot savu karjeru ārpus Rīgas. Jārēķinās ar to, ka ne visiem pēc akadēmijas beigšanas būs nodrošināta darba vieta Rīgā. Turklāt reģionos aizvien vairāk trūkst cilvēku ar muzikālo izglītību, kas strādātu mūzikas skolās, koledžās vai spēlētu vietē-

Jaunie solisti uzvedumā „Lolitas brinumputns”

jos orķestros. Tādējādi mūsu audzēkņiem projekta laikā ir iespēja satikties ar potenciālajiem darba devējiem.

Domāju, ka pēc projekta īstenošanas, izvērtējot rezultātus, konstatēsim ļoti nozīmīgu studentu profesionālo izaugsmi, jo ESF līdzekļi deva studentiem daudz plašākas iespējas apgūt praktiskās iemaņas nekā līdz šim.

Mums šī ir pirmā pieredze ar struktūrfondiem, līdz ar to projekta īstenošanas gaitā nepārtraukti ir jāmacās, jāapgūst kas jauns, jāmeklē labākie risinājumi. Taču kopumā esam ieguvuši pozitīvu pieredzi, un šie nebūs pēdējie projekti, ko īstenojam.

Projekta nosaukums: J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmijas studentu prakse virsdiriģenta vadībā un koncertu prakse Latvijas reģionos

Projekta īstenošanas laiks: 10 mēneši

Projekta izmaksas: 11 800 LVL

ESF finansējums: 6 375 LVL

Projekta mērķgrupa: akadēmijas profesionālās bakalaura studiju programmas „Instrumentālā mūzika” 1. – 8. semestra studenti

Plānotie rezultāti:

- aptuveni 70 mērķgrupas studenti apguvuši praksi dažādu virsdiriģentu vadībā
- realizēta koncertprakse dažādās Latvijas pilsētās
- izveidota sadarbība ar dažādām kultūras institūcijām – potenciālajām darba devējām
- veicināta absolventu konkurētspēja Rīgā un ārvalstīs

Projekta nosaukums: J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmijas programmas „Vokālā mūzika” studentu operdziedāšanas prakse Latvijas reģionos

Projekta īstenošanas laiks: 9 mēneši

Projekta izmaksas: 8 030 LVL

ESF finansējums: 4 245 LVL

Projekta mērķgrupa: akadēmijas profesionālās bakalaura studiju programmas „Vokālā mūzika” 3. – 8. semestra studenti

Plānotie rezultāti:

- 15 studentiem iespēja iziet obligāto operdziedāšanas praksi dažādās Latvijas reģionos
- studenti piedalījušies 10 izrāžu veidošanā, būtiski pilnveidojot savu praktisko iemaņu līmeni
- izveidota sadarbība ar dažādām kultūras institūcijām – potenciālajām darba devējām
- iestudētie operas uzvedumi izrādīti Latvijas pagastos un pilsētās

Profesionālās izglītības attīstības aģentūra
ESF ieviešanas daļa

Tālr.: 7814322; fakss: 7814344

E-pasts: esf@paaa.gov.lv

www.paaa.gov.lv

Ziņu izdevumu līdzfinansē
Eiropas Savienība